

LIBRI

www.libridergi.org

Epigrafi, Çeviri ve Eleştiri Dergisi

Journal of Epigraphy, Reviews and Translations

Sayı VII (2021)

J. KLINGER, *Hititler, Hititlerin Yeniden Keşfi*. İstanbul 2019. Alfa Yayınları, 160 sayfa. Çev. F. G. GERHOLD. ISBN: 9786050381306

Naciye KÜÇÜK

*Libri: Epigrafi, Çeviri ve Eleştiri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Sayı VII: Ocak-Aralık 2021) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atf Düzeni N. Küçük, *Hititler, Hititlerin Yeniden Keşfi*. Yazar: J. Klinger, *Libri* VII (2021) 25-26.

Geliş Tarihi: 12.02.2021 | Kabul Tarihi: 22.02.2021

Elektronik Yayın Tarihi: 29.02.2021

Editörya: Phaelis Research Project
www.libridergi.org

**J. KLINGER, Hititler, Hititlerin Yeniden Keşfi. İstanbul 2019. Alfa Yayınları,
160 sayfa. Çev. F. G. GERHOLD. ISBN: 9786050381306**

Naciye KÜÇÜK*

Jörg Klinger, Antik Yakındoğu araştırmalarında uzman profesör olarak Berlin Frei Üniversite-si'nde ders vermektedir. Hitit dili, tarihi ve kültürü, bilimsel çalışmalarının merkezini oluşturur. Yazarın, *Hititler* adlı eseri Ön Asya'nın en kalıcı izler bırakmış halklarından biri olan Hititlerin tarihi ile ilgili kısa ve öz ancak rahat okunabilecek bir giriş sunuyor. Hititlerin eski dilini ve kültürünü aydınlatırken, hükümdarları I. Hattuşili ve I. Murşili liderliğinde MÖ. 2. bin yılındaki yükselişlerini içeren tarihi sürece de ışık tutuyor. Hitit hükümdarlığının temel özellikleri, toplumu, ekonomisi, yasaları ve dininin yanı sıra ölümden sonraki yaşamla ilgili inanışları ve kültürel sürekliliği ile ilgili bilgi veriyor. Eser, *İçindekiler* (5-6), *Hitit Kültürünün Yeniden Keşfi* (7-34), *Küçük Asya'nın Hitit Gücü Oluşmadan Önceki Durumu* (40-61), *Hititlerin Kültürel Yönü* (78-110), *Dünya Gücünden Hitit Tarihinin Sonuna* (117-137), *Geç Evre ve Sonraki Etkileri* (147-150), *Kaynakça* (151), *Kral Listeleri ve Kronoloji* (153-154), *Dizin* (156-158), *Resim Listesi* (159), bölümlerinden oluşmaktadır.

Hitit Kültürünün Yeniden Keşfi (7-34) bölümünde Hitit araştırmalarının ortaya çıkış şekli, kimlerin ve nasıl araştırıldığı buna bağlı olarak Hititlerin ve başkentlerinin yeniden keşfedilmesi anlatılarak konuya giriş yapılmıştır. Hattuşaş harabeleri hakkında plan ve durumlarına dair bilgiler verilmiş, fiziki koşullar üzerinden değerlendirilmiştir. Hitit dilinin önemine değinilmiş, Hitit dilinin çözülmesi, Hititçe ve bilim hakkında bilgiler verilip, yazılı kaynaklar ile desteklenmiştir.

Küçük Asya'nın Hitit Gücü Oluşmadan Önceki Durumu (40-61) bölümünde ise, coğrafyadaki geçmiş kültürlere değinilmiş, MÖ 2000'li yıllara ait bilgiler verilmiş okuyucuya tarihi alt yapı oluşturulmuştur. Yazar Hitit İmparatorluğu oluşmadan önceki evrelere değinip, MÖ 1500 de Ön Asya'daki siyasal durumu Mittani ve Hurri gibi dönem devletleri ile karşılaştırmış, I. Şuppiluma öncesi ve sonrasını değerlendirmiştir.

Hititlerin Kültürel Yönü (78-110) kısmında ise İmparatorluk ve Hükümdarlık işleyişleri, Hitit Tanrıların yeryüzündeki temsilcileri olarak değerlendirilen hükümdarların yönetimleri hakkında detayları neden sonuç içinde açıklanmış, biçimsel ve niteliksel olarak değerlendiren Hitit Edebiyatı ise, geniş ve heterojen yazılı belge yelpazesıyla ve mitolojik destanlarının yanı sıra kronolojik kayıtlarıyla aktarılmıştır. Tanrılar alemi ve kültürün farklı geleneklerin birbirine karışmasıyla uzun gelişim sürecinin ürünü olduğu vurgulanıp, örnekler üzerinden değerlendirilmiştir. Toplum ve sosyal yapılar hakkında yazılı net bilgiler olmasa da günümüzde ulaşılan kil tabletler ve mühürler üzerinden sosyal tabaka hakkındaki detaylar kral ve din adamları üzerinden analitik değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ekonomi ve tarımsal ürünlerde kraliyet sarayının yanında dini tapınakların da ekonominin merkezindeki önemi vurgulanmış, tarımsal ürünler en büyük gelir kaynağı olarak belirtilmiş, günümüze ulaşan tahıl siloları yönetimin etkin bir şekilde organize olduğunu ortaya koymuştur.

* MA, Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygarıkları Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Eskiçağ Araştırmaları Anabilim Dalı, Antalya. nyesilada@gmail.com | 0000-0002-3183-2606

Dünya Gücünden Hitit Tarihinin Sonuna (117-137) bölümünde ise hükümdarlığın güvenceye alınması ve büyük güç siyaseti MÖ 1320-1270 yılları arasındaki siyasi denge II. Murşilli, II. Muvat-tali dönemlerine ait olan kronolojik, histografik kayıtlar sayesinde analiz edilmiştir. Dış siyasetteki başarılar ve iç siyasetteki krizler MÖ 1270-1240 yıllarında III. Murşili ve III. Hatuşili dönemlerinde Mısır, Asur ve Babil ile yapılan ticari, siyasi, ilişkilerle Hitit içindeki bölünmeler değerlendirilmiştir. Çöküşünden önceki dönem yani MÖ 1240-1290 aralığına tarihlenen IV. Tuthaliya ve Kurunta dö-nemleri yazılı belgelerle anlatılmış, II. Şuppilulima ve felaket dönemi ise halen belirsizliğini koru-duğundan Ugarit ve Mısır kaynaklarınca yorumlanmıştır.

Geç Evre ve Sonraki Etkileri (147-150), kısmında Hitit devlet birliğinin çöküşü sonrasındaki ge-lişmeler, bölgesel etkilenmelerle birlikte, ardılları olan Hitit beyliklerinin de Asur egemenliğine geçişleri aktarılmıştır. Kitabın devamı *Kaynakça* (151), *Kral Listeleri ve Kronoloji* (153-154), *Dizin* (156-158) ve *Resim Listesi* (159), bölümlerinden oluşmaktadır.

Sonuç olarak; yazar, Hititler hakkında yapılmış olan akademik inceleme ve araştırmaları süz-geçten geçirip, her kesime hitap edecek şekilde, terminolojik detaylara boğmadan, yalın bir anla-tım ile okuyucuya sunmuştur.